HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

[א]אין מתחילין בפרשה פחות משלשה פסוקים ליקרי תרי מהא ותלתא מהך פשו להו תרי אמר לו זו לא שמעתי כיוצא בה שמעתי דתנן (א)[ב]ביום הראשון בראשית ויהי רקיע ותני עלה בראשית בשנים יהי רקיע באחד והוינן בה בשלמא יהי רקיע באחד דתלתא פסוקי הוו אלא בראשית בשנים חמשה פסוקי הוו ותניא (ב)[ג]הקורא בתורה לא יפחות משלשה פסוקים ואיתמר עלה רב אמר דולג ושמואל אמר פוסק רב אמר דולג מאי טעמא לא אמר פוסק קסבר (ג)כל פסוקא דלא פסקיה משה אנן לא פסקינן ליה ושמואל אמר פסקינן ליה והא אמר רבי חנניא קרא צער גדול היה לי אצל רבי חנינא הגדול ולא התיר לי לפסוק אלא לתינוקות של בית רבן הואיל ולהתלמד עשויין התם טעמא מאי משום דלא אפשר הכא נמי לא אפשר ושמואל אמר פוסק מאי טעמא לא אמר דולג גזירה משום הנכנסין ומשום היוצאין מיתיבי (ד)פרשה של ששה פסוקים קורין אותה בשנים ושל חמשה פסוקים ביחיד קרא ראשון שלשה השני קורא שנים מפרשה זו ואחד מפרשה אחרת ויש אומרים שלשה לפי שאין מתחילין בפרשה פחות משלשה פסוקים ואם איתא למאן דאמר דולג נדלוג ולמאן דאמר (ה)פוסק נפסוק שאני התם דאפשר בהכי אמר רבי תנחום אמר ריב"ל הלכה כיש אומרים ואמר רבי תנחום אמר ריב"ל כשם שאין מתחילין בפרשה פחות מג' פסוקים כך אין משיירין בפרשה פחות משלשה פסוקים פשיטא השתא ומה אתחלתא דקא מקיל תנא קמא מחמירי יש אומרים שיור דמחמיר ת"ק לא כ"ש דמחמירי יש אומרים מהו דתימא נכנסין שכיחי יוצאין לא שכיחי דמנחי ספר תורה ונפקי קמ"ל ות"ק מ"ש שיורי דלא משום יוצאין אתחולי נמי גזירה משום הנכנסין אמרי מאן דעייל שיולי שייל שלח ליה רבה בריה דרבא לרב יוסף הלכתא מאי שלח ליה הלכתא [ד]דולג ואמצעי דולגן: זה הכלל כל שיש בו מוסף וכו': איבעיא להו תענית צבור בכמה ראש חדש ומועד דאיכא קרבן מוסף ארבעה אבל הכא דליכא קרבן מוסף לא או דלמא הכא נמי איכא מוסף תפלה ת"ש בראשי חדשים ובחולו של מועד קורין ארבעה הא בתענית צבור ג' אימא רישא בשני ובחמישי ובשבת במנחה קורין ג' הא תענית צבור ארבעה (ו)אלא מהא ליכא למישמע מינה ת"ש דרב איקלע לבבל בתענית צבור קם קרא בסיפרא פתח בריך חתים ולא בריך נפול כולי עלמא אאנפייהו ורב לא נפל על אפיה מכדי רב בישראל קרא מאי טעמא חתם ולא בריך לאו משום דבעי למיקרי אחרינא בתריה לא רב בכהני קרא דהא (ז)רב הונא קרי בכהני °בשלמא רב הונא קרי בכהני דהא אפילו רב אמי ורב אסי (ח)דכהני חשיבי דארעא ישראל מיכף כייפו ליה לרב הונא אלא רב הא איכא שמואל דכהנא הוה ודבר עליה שמואל נמי מיכף הוה כייף ליה לרב ורב הוא דעבד ליה כבוד וכי עביד ליה בפניו שלא בפניו לא עביד ליה הכי נמי מסתברא דרב בכהני קרא דאי סלקא דעתך בישראל קרא לפניה מאי טעמא בריך לאחר תקנה אי הכי לאחריה נמי לבריך שאני היכא דיתיב רב דמיעל עיילי

מיפק

ליקרי. שלישי תרי מהא שני מקראות דפרשת וביום השבת ותלתא קראי מבראשי חדשיכם פשו להו תרי וכו': **ביום הראשון.** גבי מעמדות תנן ליה במסכת תענית ביום הראשון באחד בשבת: **דולג.** השני חוזר ומתחיל פסוק שגמר בו שלפניו: **פוסק.** הראשון קורא חצי הפסוק השלישי ופוסקו: **גזירה משום הנכנסין.** שישמעו השני מתחיל פסוק זה ויאמרו לא קרא ראשון אלא שנים. וכן היוצאין שישמעו את הראשון קורא שלשה ויצאו מבית הכנסת ויאמרו לא יקרא השני אלא שנים: הכי גרסינן **קרא ראשון שלשה השני קורא שנים מפרשה זו כו': למ"ד דולג נדלוג.** למאן דאמר (ח) פוסק ליכא למיפרך דהא קרא ראשון שלשה קתני דאי אפשר עוד לחזור: **שאני התם דאפשר בהכי.** לקרות מפרשה זו לאחריה דהך מתניתא קיימא בשני ובחמישי שהוא יכול לקרות מה שירצה שהכל מעניינו של יום: **כשם שאין מתחילין בפרשה בפחות משלשה פסוקים.** גזירה משום הנכנסין שיהו סבורים לא קרא זה אלא שני פסוקים של התחלת פרשה זו שהרי לא היו בבית הכנסת ולא שמעו שקרא מפרשה העליונה: **כך אין משיירין כו'.** גזירה משום היוצאין שסבורין שהקורא אחריו של זה לא יקרא אלא שני פסוקים הנותרים: **שיור דקא מחמיר תנא קמא.** דתני ושל חמשה ביחיד ולא אמרינן יקרא הראשון שלשה ויפסוק אם ירצה: **נכנסין שכיחי.** לפיכך החמירו יש אומרים בהתחלה: **שיולי משאיל.** כשישמע שקורא השני שלשה מקראות והראשון לא קרא מפרשה זו אלא שנים ישאל היאך קרא הראשון שני פסוקים ולא יותר ויאמרו לו שקרא מפרשה העליונה: **הלכתא מאי.** בשל מעמדות: **ואמצעי דולג.** שאם לא ידלג הוא יהא צריך (א) להתחיל בפרשה פחות משלשה פסוקים ואם יקרא שלשה מן השניה נמצא קוראה כולה: **מוסף.** (ב) פסקא תפלת עננו ברכה יתירא: **מכדי רב בישראל קרא.** שהרי רב לא היה לא כהן ולא לוי: **דהא רב הונא קרא בכהני.** במסכת גיטין בהניזקין (דף נט:): **הא איכא שמואל.** בנהרדעא שהוא ממדינת בבל דכהנא הוא: **ודבר עילויה.** נהוג היה להיות למעלה מרב כדאמרינן בפרק מרובה (ב"ק פ.) רב לא עייל לקמיה דשמואל: **ורב הוא דעביד.** להאי דאדבריה עליה כבוד הוה עביד ליה משום דלייטיה רב לשמואל דלא לוקמי בני במס' שבת פ' שמונה שרצים (ד' קח.): **שלא בפניו לא עביד ליה.** ושמואל לא היה בבבל אלא בנהרדעא:

מיפק

אין מתחילין בפרשה פחות מג' פסוקים. גזירה משום הנכנסין שלא יטעו לומר שאותו שקרא לפניו לא קרא אלא שני פסוקים וקשה על מנהג שלנו שאנו קורין בפרשת ויחל בתעניות והראשון מתחיל שם והוא לסוף (ט) שני פסוקים מפרשה שלמעלה וכן המפטיר ביו"ט בחול המועד דפסח שמתחיל והקרבתם שהוא לסוף שני פסוקים מראש הפרשה ויש לומר דשאני אלו הפרשיות שהרי ידועות הן לעולם וליכא למטעי וכן פרשה של ראש חדש שהשלישי קורא וביום השבת (ג) אין לחוש שמא יאמרו הנכנסים שהשלישי לא קרא אלא שני פסוקים מוביום השבת שהרי הדבר ידוע לעולם וגם יש להם לחשוב שא"כ לא היה לו להניח כשהגיע לפרשה שהרי גם זו מעין פרשה שהניח בה: **ואם איתא למאן דאמר דולג לדלוג.** פירש הקונטרס דלמאן דאמר פוסק לא קשיא מידי דכיון שקרא הראשון שלשה פסוקים אין לפסוק עוד וקשה דהא מאן דאמר פוסק אית ליה שפיר נמי דולג אי לאו גזירה משום הנכנסין והיוצאין והכא נהי שאין אנו יכולין לתקן מה (ד) שעשו הראשונים שהטעו את היוצאים שיסברו שהבא אחריו לא יקרא אלא שני פסוקים מכל מקום היה להם לתקן שלא יטעו הנכנסין לפי שמתחיל זה בשני פסוקים סמוך לפרשה לכך נראה לפרש דלמאן דאמר פוסק לא קשיא מידי דלדידיה תרצי שפיר שאני הכא (ה) היכא דלא אפשר אבל היכא דאפשר שלא לפסוק פשיטא שאין להפסיק אבל למ"ד דולג תקשה: **שאני התם דאפשר.** קשיא היאך נהגו העולם בחולו של מועד של חג שקורא הרביעי כל מה שקראו השנים והא הכא דלא שרינן לא דולג ולא פוסק אלא היכא דלא אפשר ואפילו היכא (ו) דקאמר משום הנכנסין והיוצאין מיהו הא פשיטא לן שאם קרא אותו שלפני האחרון עד שני פסוקים מסוף הפרשה שבפסח או בעצרת שהאחרון דולג למעלה ולא יקרא שני פסוקים שהניח האחר וגם מפרשה של אחריה כיון דלא הוי מעניינו של יום:

ושאין

עין משפט נר מצוה

כז א מיי' פי"ב מהלכות תפלה הלכה ג טוש"ע א"ח סי' קלח סעיף א:

כח ב מיי' פ"ו מהלכות כלי המקדש הלכה ו:

כט ג מיי' פי"ב מהל' תפלה הלכה ג טור ש"ע א"ח סי' קלז סעיף ב:

ל ד מיי' פי"ג שם הלכה ד טוש"ע א"ח סי' תכג סעיף ב:

מוסף רש"י

ביום הראשון. של שבוע, **בראשית.** פרשה ראשונה, **ויהי רקיע.** פרשת יהי רקיע, לפי שאין בפרשת בראשית לבדה ט' פסוקים כדי קריאת כהן לוי ישראל וכן כולן (תענית כו.). **דתלתי פסוקי הוי.** וסגיא בהו לחד גברא (שם כז:). **דולג.** הראשון קורא שלשה פסוקים והשני מתחיל בפסוק שסיים בו הראשון והשנים עמו הרי שלשה, ומשום אין משירין בפרשה פחות משלשה פסוקים ליכא, משום דלא אפשר (שם). **פוסק.** מפסיק הפסוק לשנים, ראשון קורא שני פסוקים וחצי ולוי משלים חצי אותו הפסוק שקרא הכהן עם שנים הנותרים (שם). **ר' חנניא קרא.** שהיה בעל מקרא ויודעה בגירסא ובקי בטעמיה (שם, ושם: ר' חנינא). **צער גדול.** הרבה טרחתי וחזרתי עליו שיתיר לי לפסוק הפסוק לשנים לצורך תינוקות שלומדים לפני שאין יכולין לקרוא פסוק כולו (שם). **הכא נמי לא אפשר.** גבי ס"ת, דבדילוג אי אפשר משום הנכנסין והיוצאין, אם שני דולג ומתחיל בפסוק שסיים בו הראשון, בני אדם הנכנסין שלא שמעו קריאת הראשון סבורין לומר שלא קרא הראשון אלא שני פסוקים ונפיק מניה חורבא, וכשהראשון קורא ג' פסוקים ואינו משייר אלא שנים, איכא גזירת יוצאין, דסברי האי שני דסגיא ליה בשני פסוקים (שם). **פרשה של ששה פסוקים.** אשאר ימות השנה קאי (שם). **ויש אומרים שלשה.** מפרשה אחריתי (שם). **למאן דאמר דולג לדלוג ולמאן דאמר פוסק נפסוק.** כלומר פרשה של חמשה פסוקין אמאי קורא שני שלשה פסוקין בפרשה אחרת, לידלוג או ליפסוק (שם. ועי"ש בהגהות הב"ח). **דאפשר בהכי.** דאית ליה רווחא, שיכול לקרות מפרשה אחרת, אבל הכא לית ליה רווחא, דהא לא מצי למקרי אלא בראשית ויהי רקיע (שם כח.). **אלא מהא ליכא למישמע מינה.** דודאי מתני' לאו כולה דוקא, אלא חדא מינייהו דוקא, או רישא או סיפא, ותנא אידך אטו ההוא ולא ידעינן הי מינייהו דוקא דנגמר מיניה (שבת קכא.). **רב הונא.** ישראל הוה (גיטין נט:).

מסורת הש"ס

א) תענית כו., ב) תענית כו:, ג) [שם ברכות יב:], ד) תענית כז: ע"ש, ה) פוסק נפסוק לדעת רש"י ל"ג ליה וני"ל דהקושיא קאי אריש' דתני ושל חמשה ביחיד, ו) [עי' נדרים עז. ברכות כה. וש"נ], ז) [גיטין נט:], ח) [עי' ברש"י תענית כז: ד"ה הכי גרסינן וכו' וצ"ע], ט) [עי' רש"א ותשובת מהרי"ל סי' קס ובמגן אברהם סי' קלח ס"ק ב],

גליון הש"ס

גמ' בשלמא רב הונא קרי בכהני. עי' לקמן דף כח ע"א תוד"ה כי קאמר:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואמצעי דולג וכו' יהא צריך לשייר בפרשה: (ב) ד"ה מוסף. תפלת כצ"ל ותיבת פסקא נמחק: (ג) תום' ד"ה אין מתחילין וכו' וביום השבת וברביעי ובראשי חדשיכם אין לחוש: (ד) ד"ה ואם איתא כו' לתקן מה שעשה הראשון שהטעה את היוצאים: (ה) בא"ד שאני הכא דלא כצ"ל ותיבת היכא נמחק: (ו) ד"ה שאני וכו' ואפילו היכא דאיכא משום:

רבינו חננאל

רב אמר דולג, כלומר כהן קורא ג' ולוי חוזר וקורא פסוק אחד מן הפסוקין שלשה שקרא כהן וב' אחרים, נשארו שלשה ישראל קורא אותן. ושמואל אמר פוסק, כלומר פוסק פסוק אחד לשנים ועושה השמונה תשעה וקורין השלשה משלשה שלשה. משום דלא איפשר אלא בהכי. **ואותבינן** עליה דרב מיהא דתניא פרשה של ששה פסוקין קורין אותה שנים, של חמשה יחיד קורא אותה, קרא אחד שלשה והניח שנים השני קורא אותם שנים ופסוק אחד מן הפרשה של אחריה. ויש אומ'רים ג' קורין מן הפרשה שלאחריה שאין מתחילין מן הפרשה פחות משלשה פסוקין. ופריק רב שאני התם דאפשר בהכי. כלומר אפשר לו לקרות מן הפרשה שאחריה. אבל בעינין בראשית שהשלישי רוצה לקרות ויהי רקיע, ובעינין צו את בני ישראל דסליק עניינא, שאי אפשר לשלישי לקרות מן ובראשי חדשיכם דהא רביעי קורא ובראשי חדשיכם, וכיון דלא אפשר להו לקרוא מן הפרשה שאחריה שאחר רוצה לקרותה הילכך דולגין. אמר ר' יהושע בן לוי הלכה כיש אומרים. **ועוד** אמר כשם שאין מתחילין בפרשה פחות משלשה פסוקין, כך אין משיירין פחות משלשה פסוקין. **ומתמהינן** השתא ומה התחלה מקיל תנא קמא ואמר ואחד מפרשה אחרת, מחמר יש אומרים ואומ' שלשה, שאין מתחילין בפרשה פחות משלשה פסוקין. שיורי דחמיר (במשייר) [דמחמיר] תנא קמא ואמר פרשה של חמשה יחיד קורא אותה כולה ואם קרא שלשה והניח שנים, דאיעבד, אבל לכתחילה (ג') שלשה צריך להניח, לא כל שכן דמחמרי יש אומרים. וכיון שאמר הלכה כיש אומרים למה הוצרך לומר כשם שאין מתחילין כך אין משיירין. **ופריקנן** מהו דתימא נכנסין שכיחי, והנכנס ששמע שלא קרא מן הפרשה שהתחיל בה אלא פסוק אחד ולא ידע שכבר קרא מן הפרשה שלפניה שני פסוקים ילך ויאמר הקורא פסוק אחד יצא, לפיכך גזר יש אומרים לקרות המתחיל בפרשה שלשה פסוקין. אבל להניח שני פסוקין בפרשה לא הוה גזר דהא שומע העונה אחריו קורא אותם שני פסוקין ושלשה מפרשה אחרת ולא אתי למיטעא ולמימר דתרי סגיא. ואם תאמר שמא יצא אחד מן הכנסת (א) ולא ישמע מה שקרא מן הפרשה האחרת, [יוצאין לא שכיחי]. קמ"ל. **ואסיקנא** הילכתא דולג והילכתא אמצעי דולג.

(א) נראה דחסר כאן וצ"ל ולא ישמע מה שיקרא מן הפרשה שלאחריה זה לא שכיח דמנחי ס"ת ונפקי קמ"ל.